

**AROČNINA ZA JVGOSLA-
VNO ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60/ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO/OGLAŠI-PO
ČENIKV/POSAMEZNA
TEVILKA-PO DIN 1**

RAČUN POŠT. HRANILNICE 13.188

ORTJUNA

**VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TIŠKARNI/
ROKOPIŠI SE NE VRA-
TAJO/ANONIMNI DO-
PIŠI SE NE PRIOBČV-
TEJO/POŠTNINA PLA-
ČANA V GOTOVINI**

TELEFON ŠTEV. 2906

Nacionalizacija Trboveljske.

(Nadaljevanje.)

»Länderbank« je torej izvedla formalno nacionalizacijo TPD, ne le brez vsakih žrtev, marveč celo z velikanskim dobičkom, sočasno pa si je zagotovila vodilno vlogo v upravi TPD potom sindikata za delnice TPD. Dne 4. aprila 1924 se je firma Pojatzi & Co. odpovedala v prid »Länderbanke« pravici, da pošilja svoja dva delegata v vodstvo Slavske banke. Tudi pozneje ni firma Pojatzi nikdar poslala svojih delegatov ter je »Länderbank« imela na ta način neomejeno oblast nad Slavensko banko in TPD. Že 24. aprila 1924 je sklenil slavni sindikat, da vstopijo v upravo Slavske banke ravnatelji »Länderbanke« Markus Rotter, Emil Freund, Henri Laporte in Henri Rauter, v nadzorstveni odbor pa funkcionarja »Länderbanke« Andre Gouin in dr. Ble-yer, poslovedoček eksekutiva Slavske banke pa naj bi imeli 4 člani, to je Rotter, Freund, Vladimir Arko in Avgust Praprotnik.

Kako porazno je vplivala »Länderbank« na delovanje Slavske banke o tem se je že mnogo pisalo, čeprav ne dovolj izčrpno in stvarno. Tozadevni podatki pa ne spadajo v okvir tega članka in si jih pridržujemo za pozneje, če bo njih priobčenje v interesu Slavske banke.

Zadošča naj ugotovitev, da je bila Slavska banka že v marcu 1925 visoko pasivna in da je bila že takrat izgubljena rezerva 15 milijonov dinarjev, od delniške glavnice v znesku 100 milijonov dinarjev pa vsaj 1/3. Že takrat je znašala torej izguba nad 35 milijonov dinarjev. Kljub temu pa je ravnanje TPD v svoji seji od 19. marca 1925 sklenilo soglasno na predlog svojega podpredsednika Rotterja, ki je bil sočasno podpredsednik Slavske banke in zaupnik »Länderbanke«, da kupi od sindikata, torej od »Länderbanke« 540.000 kosov delnic Slavske banke po ceni 80 Din za komad. Podpredsednik Rotter je utemeljeval svoj predlog z dejstvom, da razpola TPD z ogromnimi razpoložljivimi sredstvi, ki neprestano rastejo in da ni nobena jugoslovska banka dovolj varna, da bi se ji moglo poveriti toliko denarja. Po njegovem mnenju je morala TPD dobiti neko banko pod svojo izključno kontrollo. Ta transakcija je bila nato objavljena v vseh časopisih in je TPD iz nje razpršila vse dvome o solidnosti Slavske banke. Ta transakcija je stala T. P. D. samo na delnicah 43.200.000 Din, ki so bili takoj izgubljeni.

(Nadaljevanje sledi.)

Poginjamo!

Nevzdržno in z železno doslednostjo deluje zunanje in notranje sile, da uničijo našo državo. Nas Slovence bo zadel prvi glavni udarec in gotovo bo tvorilo naše ljudstvo s svojo krvjo in s svojim poslednjim imetkom prvo obrambeno črto svojih držav. Na to smo pripravljeni.

Če pa je Vam drugim znana pot, ki jo moramo hoditi v Vaše dobro, potem je Vaša najsvetejša dolžnost, da nam to težko pot po možnosti lajšate. Imeti moramo vsaj pripravljenost, da je naša lastnina pod zaščito države vsaj tedaj, kadar jo napadajo in uničujejo lastni sodržavljeni. Na podlagi dosedanjihkušenj pa žal ne moremo zaupati, da so naši najvitalnejši interesi če ne zaščiteni, pa vsaj upoštevani. Dokaz temu je slučaj Slavske banke, ki je trenutno najbolj aktuelen. Kljub dalekosežnosti tega slučaja, kljub vsem opozorilom in prošnjam se nadaljuje dosedanje postopanje, ki meji že na cinizem.

Dne 21. maja t. l. se je vršil v Beogradu v ministrstvu za trgovino

in industrijo razgovor med zastopniki upniškega odbora ter zastopnikoma konkurznega upravitelja in Trboveljske. Nekateri upniki so hoteli prisostvovati tem razgovorom, njih poizkus se je pa kljub podpori dr. Žerjave izjalovil. Bili so odklonjeni z utemeljitvijo, da se vrši le intern razgovor in da je upniški odbor sam interveniral, da se upnikom zabrani pristop k tej seji.

Uspeh tega sestanka pojasnjuje notica v »Slovincu« od 23. maja t. l. Danes šele imajo prizadeti faktorji, zlasti torej člani upniškega odbora upanje, da se more pričakovati v konkurzu nek rezultat. Za božjo voljo, s takimi poročili se skuša odpraviti upnike! Skoraj dve leti čakajo upniki na svoj denar, skoraj dve leti poslušajo vedno enake, povsem prazne čevkarje. Danes pač ni nobenega dvoma več, da je zastopstvo upnikov nesposobno, danes so vsi upniki pripravljeni, da tudi naše državne oblasti niso v stanu izveči tega voza iz blata. Pozivamo zato vse prizadete, naj nastopijo pot samopomoči, naj se organizirajo

in pošljejo upniški odbor tja, kamor spada.

V pojasnitev gorenjih izjavanj je treba sporočiti javnosti, da je upniški odbor Slavske banke sam izposloval, da naj se vrši sestanek v ministrstvu za zaprtimi vrati, torej brez prisotnosti upnikov in njih zastopnikov. To je priznal podpredsednik upniškega odbora dr. Marušič, ki je izjavil, da je dr. Kuntarič interveniral pri dr. Korošcu in dr. Spahu ter dosegel, da delegati upnikov ne bodo pripuščeni k seji. Za resničnost te trditve jamči seveda dr. Marušič, ki pa je gotovo o stvari dobro poučen in se je zavedal dalekosežnosti svoje izjave.

Drugi moment tvori izjava enega izmed članov upniškega odbora, da odobrava 95% vseh upnikov stališče in delovanje tega odbora, da je torej nepotrebno pripustiti k sestanku še kake posebne delegate upnikov. In tako se je vršil sestanek pod pečatom »stroge tajnosti«. To tajnost dokazuje najbolje poročilo »Jutra« od 25. maja 1928, ki omenja predlog, naj bi naša vlada zaplenila delnice TPD, ki jih bo »Länderbank« založila pred občnim zborom TPD.

Ne gre nam v glavo, kako je mogel normalen človek napisati tako neumnost. Ideja zaplenbe »Länderbank« lastnih delnic TPD se je mogla roditi le v glavi človeka, ki sploh nima pojma o pravnem in dejanskem položaju »Länderbanke« napram Slavenski banki in njenemu konkurzu. Ideja je sama po sebi neizvedljiva, kajti »Länderbank« vendar ne bo tako neumna in deponirala svojih delnic TPD v Jugoslaviji, ko ji nihče ne more braniti, da založi svoje delnice na Dunaju ali kje drugje.

Gorenja ideja se je razmotrivala pred par tedni, je pa seveda padla takoj v vodo vsled intervencije faktorjev, katerim se tudi naša vlada ne more upirati. O tem je moral biti obveščen dopisnik, ki je pisal dotično notico v »Jutra«. Če pa bi ta ideja še obstojala, potem spada dopisnik pod kuratelo, ker je izdal javnosti tajne namene naše vlade in pravočasno opozoril »Länderbanko« na pretečo nevarnost.

Gre torej za navaden bluff, ki kaže in izraža vso brezupnost konkurza Slavske banke in vso brezglavost onih oseb, ki rešujejo danes Slavske banko.

Vprašati je tudi treba, zakaj naj ostanejo rezultati tako važne konference v strogi tajnosti? Konferenca je bila sklicana — tako vsaj pravi upniški odbor — na zahtevo tega odbora, ki je hotel s tem sestankom pokazati vsaj en uspeh svojega dela

PREPROGE.

Preproge vsake vrste je treba od časa do časa temeljito očistiti, ne samo ker so umazane, ampak tudi radi tega, ker so shojene.

Ni potrebno, da za tako čiščenje izdajete mnogo denarja, »RADION« bo to storil brez velike muke.

Raztopi »RADION« v MRZLI vodi, namoči v tej raztopini krpo in z njo v ravnih potezih briši po razgrnjeni preprogi.

Nadaljuj potem to pranje, toda s čisto mrzlo vodo, izkrtaj in izpraši preprogo, pa se bo izgled in barva pokazala, kot da je preproga nova.

in obljubljal upnikom vse mogoče dobrote kot sad tega sestanka. Ker so se udeležili sestanka člani upniškega odbora dr. Ravnihar, dr. Marušič in dr. Kuntarič, stoji tudi ti gospodje na stališču stroge tajnosti, hočejo torej tudi ti gospodje voditi še nadalje kabinetno politiko, ker očitno mislijo, da niso dolžni obveščati svojih mandatov sproti o vsem, kar zvedo, čeprav se udele-

žejo takih sestankov na stroške upnikov, so torej plačani z denarjem svojih pooblastiteljev.

Če se gospodje ne zavedajo svoje odgovornosti, če se hočejo pogajati z vsemi mogočimi faktorji na lastno pest in postaviti upnike pred izvršeno dejstvo, potem se motijo in bodo morali pač oni sami biti postavljeni pred izvršeno dejstvo druge vrste.

Naša uprava.

Nekdo izmed ljubljanskih odvetnikov je doživel sledeč slučaj:

Imenom svoje stranke je predlagal izvršbo proti nasprotniku in zarubil med drugim tudi terjatev, ki jo ima nasprotnik napram naši državi in ki spada v področje ministrstva zunanjih zadev. Kot običajno je naše sodišče poslalo ministrstvu zunanjih zadev izvršilni sklep s prepovedjo, da država ne sme izplačati zarubljene terjatve zavezan- cu. Ministrstvo zunanjih zadev pa je odstopilo akt ministrstvu pravde, češ, da ne razume, kaj hoče sodišče. Tudi ministrstvo pravde ni razumelo sodnega sklepa in je zahtevalo, naj sodišče pojasni s posebno vlogo, kaj pravzaprav hoče. Sodišče je seveda odgovorilo, da hoče samo to, kar je navedeno v izvršilnem sklepu in da je vsebina sklepa

popolnoma jasna.

Zadeva še ni rešena in bo trajala mogoče še mnogo časa, predno jo bo eno ali drugo ministrstvo razumelo. Vendar kaže ta slučaj popolno neorijentiranost naših centralnih oblasti.

Za to neorijentiranost je najboljši dokaz šala, ki se kolportira po Beogradu.

Za 1. april je hotel nekdo pogniti funkcionarja zunanjega ministrstva v Beogradu. Naroči mu vsled tega, naj gre nujno na poslanstvo ČSR in prosí, da mu posodi dijo ustavo čehoslovaške republike iz leta 1912. Navedeni funkcionar je to naročilo promptno izvršil! Šel je na poslanstvo ČSR k funkcionarju, ki je bil o tej aprilski šali že prej obveščen in sprejel iz njegovih rok »ustavo ČSR iz leta 1912.«

Tako me hočejo prisiliti, da ginem v tej nesvobodi, da trpim v tej mizeriji, da čutim vedno bolj in bolj svojo zapuščeno, da mi nihče iz domovine noče pomagati. Tudi Anica ne! Ker ne ve, kakšno življenje imam tu. Ker ne ve, da mi manjka najpotrebnejših stvari, ker ne ve, da sem skoraj na tem, da prokolnem uro, v kateri sem prišel v Italijo. Raje bi videl, da poginem tam v Avstriji naenkrat, kakor pa da tu tako počasi umiram. Ker to življenje mi gre na živce! Tu umira duša, tu umira vse lepo, čisto, idealno — le nekaj raste, to je strašno, nepopisno sovraštvo do naših sovragov, do Nemcev, Madžarov in tudi do Italijanov.

Je li res usoda, so li res neka nam neznana pota, določena vsakemu bitju po večnih zakonih? Je li res Bog? Ah, ne more to biti, ker potem ni za mene več nobenega upanja, da mi pride kdaj bolje, svetlejša življenje... Vrag si je izmislil vojno in to ubijanje ljudi na bojiščih in v ujetništvu. In zakaj moram še tu trpeti radi nesvobode? Sem se li jaz kdaj prostovoljno in sploh bojeval za Avstrijo, četudi sem nosil avstrijsko uniformo? Ali ji nisem dosledno sku-

LISTEK.

Zapiski.

(Dnevnik jugoslovskega vojnega ujetnika.)

Pisal Janko K. o s.
(Dalje.)

Castellana, 1. maja 1917.

Majnik je tu, mesec mladega življenja, mesec pomladi...

Krasna pomlad je tu, kako sveža so ta pomladna jutra, vsa narava diha iz sebe svežost, iz vsakega cveta, iz vsake bilke vre hrepeneje po življenju. Zeleneča, valujoča polja pred menoj, preorana sveža zemlja leži tam in zdi se mi, da tudi ona živi, da tudi ona diha, da obdari s sadom človeka, ki jo obdeluje...

Tudi v moji ljubljani domovini mora biti zdaj krasno, kako krasni morajo biti zdaj v zelenje odeti hribočki ob Savi in Sotli. Tam pije vinska trta toploto pomladnega solnca, da raste, da se razvije in da v jeseni bogato rodi. Kdo bi te mogel zabiti, domovina, saj pri tebi so najlepši spomini na našo mladost, ki smo jo tam preživeli...

In bilo je enkrat v zgodnji pomladi, ko so že cvele trobentice in ko so po naših poljanah že kimali zvončki, takrat sem bil še tam v domovini, na oddihu, takrat so vstale v duši lepe sanje, takrat sem premagal veliko zmot svojega življenja in otreseel sem se kar s silo proti samemu sebi... takrat je vstala tam ljubav do tebe, Anica, do tebe, ki si mi zdaj tako daleč. Kaj ne, duša, da mi ostaneš verna tudi zdaj, ko je naju ločila vojna? Ostani mi, ostani mi vsaj ti, da nama enkrat vstane najlepša pomlad najinega življenja...

Morda bom moral pričakati še eno pomlad tu v Italiji, preden se vrnem...

A ena pomlad bo pomlad moje domovine, bo pomlad mojega naroda, pomlad, v kateri bo vstala svoboda njegova, ustvarjena mu v tej vojni od drugih. In to bo najlepša pomlad, kar jih je doživel moj narod, tudi najlepša moja pomlad...

Castellano, 4/5. 17.

Od veselja sem poskočil, ko sem danes prejel prvi dve kartici od Anice, sicer so še od meseca svečana, vendar ste mi bili ljubi, dragi,

ker ste bili od nje... Kot da bi se mi odvalil od srca težki kamen, ko sem čital ti dve kartici. »Čakam te zvesto, čakam te zvesto,« piše, kot da bi bila slutila, da dvomim, da so se me polastile težke misli... Ah, duša, boš mi oprostila, ko se vrnem, ker sem dvomil o tebi? Prosil te bom oproščenja...

Obenem sem dobil od doma tudi prvo kartico. Poslali so mi očetov naslov, ki ga je pa cenzura prečrtala, ker je oče pri vojakih.

Castellana, 5. maja 1917.

Na izprehodu prvič v maju. Zjutraj bilo krasno, sveži jutranji zrak, vse je dišalo in vsa narava je bila ena sama lepa nedopeta pesem. Ko smo se vračali, je solnce že pripekalo in radi tega sem se pošteno spotil. Na povratku je bilo malo zabave: godba tromb, marši in spodaj pred nami voz z dvema mladima deklicama, ki ste se radovedno ozirali, kot da še nista videli »prigionierov«. Mladost, mladost! In naši fantje so bili grozno navdušeni in lahek jim je bil korak!

Mate nas zapusti. Ali pojde v drugo taborišče ali pa v srbsko armado, še ne ve gotovo. Jaz moram

Narodni boji štajerskih Slovencev pred vojno.

(Dalje.)

Avstrijska vlada je dajala zaporedoma postave, da je slovenščina pri sodiščih enakovredna z nemščino. Izdajali so se ukazi, da bi morali biti vsaj dvojezični itd. Take postave so se izdajale osobito v 60. letih: 15. maja 1862, 20. oktobra 1866, 5. septembra 1867, 10. januarja 1889; ali po teh postavah se ni nikjer ravno. Koliko justičnih umorov se je zgodilo radi teh razmer pri naših sodiščih! Poslanec dr. Gregorec je povedal tak slučaj leta 1897. v državnem zborniku: Pri okrožnem in porotnem sodišču v Celju je bil neki fant obtožen, da je vršila v nemščini. Fant pa ni nič razumel nemški. Nazadnje so ga obsodili v smrt na vešala. Ko je sodni zbor že odhajal, je fant s strahom vprašal, kaj bo z njim. In takrat mu predsednik slovenski odgovori: »Na gavage prideš!« Fant je bil pozneje pomiloščen, pa je prišel v Karlaui pri Gradcu, kjer je revež sedel 5 let, naka se je oglasil pravi morilec. Stvar se nikjer ni dementirala. Drugi slučaj, ki ga je povedal dr. Verstovšek tudi v državnem zborniku, je ta: Na Ptujski gori je bil neki viničar (Bratuš) obsojen, da je svojo lastno hčerko zaklal, spekel in pojedel. Nemškutarski orožniki in sodniki, ki so ga s svojo nemščino čisto zmešali, so ga spravili tako daleč, da je dejanje priznal. Pozneje pa je tista spečena in pojedena hčerka prišla zopet na svetlo, in sicer v Novem mestu.

Če so se naši poslanci pritoževali zaradi teh gorostasnih razmer, so jih še na najvišjem mestu zavračali. Dr. Gregorec se je pri pravosodnem ministru dr. Gleispachu pritožil, da gonjradgonski sodnik ne rabi slovenskih tiskovin. Med tem časom je dobil ta sodnik pijačnico in je umrl. Dr. Gleispach pa se je norčeval iz dr. Gregorca, češ, da je sodnik zaradi tega umrl, ker se je vsled interpelacije preveč razburil, in še resno je to trdil. Lepo mu je odgovoril poslanec: »Gospod grof! Siromaki smo, ali pod našimi hodniki srajami bjejo srca, ki za pravičnost plamtijo in trdno zaupajo v Onega, ki bo pravičen nam, pa tudi vam!«

Slično je bilo pri davkarji. Ker so se radi sprejemali naše težke zaslužene novce, si še slisli tu kako slovensko besedo. Posebno nižji uradniki, kakor n. pr. eksekutorji, so znali slovensko, da so lažje rubili slovenskega kmeta. Slovenske tiskovine smo dobivali, če smo jih zahtevali.

Na pošti je tudi bilo tako. Dvojezične tiskovine so bile v kakem skritem kotu. Če si jih strogo zahteval, si bil denunciran kot narodni hujskač, in ta žig si nosil vse življenje. Če smo pismu dali slovenski naslov na kak domači slovenski kraj, je pismo romalo v Ameriko ali v Francijo.

Najhujša ponemčevalnica pa je bila južna železnica. Tu tudi z ostrim nastopom nismo dosegli ničesar. Vedno pripraviti se pa človek tudi ni mogel. Uradniki na postajah so bili po veliki večini Nemci in nemškutarji. Naslova za kako pošiljatev nisi smel napraviti v materinščini. Tiskovine so bile izključno nemške. Če smo zahtevali vozni listek v materinščini, so bile vsikdar velike sitnosti. Nič boljše ni bilo po deželskih železnicah (Spielfeld-Ljutomer, Poljčane-Konjice, Celje-Spodnji Dravograd). Železnica Celje-Velenje, ki teče čisto po slovenski krajini, ni imela niti do zadnjega časa dvojezičnih napisov.

c) Štajerski volilni red je bil tako prikrojen, da je volilo par nemških grofov, nekaj nemškutarskih tovarnarjev in par nemškutarskih veleposestnikov primeroma več poslanec nego kmetске občine. V mestih in trgih nismo mogli nikdar prodreti s svojim kandidatom, ker so po volilnem redu mesta, trgi in okrajji bili tako sestavljeni, da so vedno zma-

gali Nemci. Slovenski trgi in večji kraji pa so bili vrženi h kmetiskim občinam. Pri volitvah pa Nemci niso dosti boljše delali kakor Madžari na Madžarskem.

d) Pa še vojaštvo! Naši fantje so večinoma služili pri 47. pešpolku, ki je bil skoraj čisto nemški. Tu so se navzeli nemškega duha. Marsikateri je prišel kot »feldwebel« domu, znal nemški pisati, postal občinski tajnik in vodil v vsem okraju nemško politiko. To so bili v naši občinski politiki tipični značaji.

e) Zato pa je Spod. Štajer na zunaj izgledal čisto nemški. Po uradnem ljudskem štetju je bilo leta 1900. na Spod. Štajerskem 409.521 Slovencev, 52.716 pa Nemcev, med temi več kot dve tretjini narodnih renegatov. Javni napisi so bili povsod nemški, ne samo uradni, tudi privatni raznih trgovcev, obrtnikov in tverdk. Nemško-slovenski napisi so bili redki. Teror je bil v tem oziru velik. Če je hodil človek po teh nemškutarskih trgih in mestih in gledal te napise, je hitro spoznal, da tu ni nemški življenjski dom. In kake osamljenosti so se brale na teh napisih! Gasthaus zum Kunstmühle und Poudruktenhandlung, N. N. Gasthauer und Fleischwirt, N. N. Zottler u. Jermnar itd. In kako spakodana imena si čitali! Avstrijsko notranje ministrstvo je izdalo ukaz, da se morajo rodbinska imena pisati kakor so pisana v krstni knjigi v oni stari dobi od cesarja Jozefa II. naprej. Pod tem cesarjem so se čisto slovenska imena ponemčila. Odtod čudno dejstvo, da ima na Štajerskem zelo veliko narodno čutečih Slovencev čisto nemška imena. Iz Goričnika so napravili »Bergmann«, iz Tre-soglavja »Schüttelkopf«, iz Šabeder »Schönwetter«, iz Mastena »Schmiermaul«, iz Brega »Wregg«, iz Sršena »Sehrschön«, iz Karničnika »Karnitschnigg«, iz Vovška »Wouschegg« itd. Skratka, mi smo bili popolnoma pod kulturnim, političnim in gospodarskim vplivom Nemcev. Osobito moramo pomniti to-le:

e) Od leta 1861. dalje se je v Avstriji pri postavo-dajih in tudi v gospodarstvu povsod favoriziralo liberalno-židovsko meščanstvo. To je povsod gospodarsko napredovalo. Ti ljudje so si nakupovali posestva, viničarije in razne pristave. Slovenec pa je prišel pod njihovo gospodstvo. Slovenec je postal odvisen od njih, ker je bil gospodarsko šibkejši, kulturno manj izobražen in recimo, po naravi silno lahkomislen, tudi deloma manj vztrajen. Pri nas na Spod. Štajerskem je bilo razmerje med Slovenci in Nemci tako, kakršno je bilo pred vojno med Madžari in Slovaki v Požunu. Tujec pride v Požun in vpraša domačina, kdo je tu Madžar in kdo Slovak. Domačin mu dobro odgovori: »Pojdite po mestu, in če boste videli gospoda s cigaro v ustih, zadaj pa postreška s težkim kovčkom na hrbtu, potem je prvi Madžar, drugi pa Slovak. Gospod v kočiji je Madžar, hlapec, ki drži za vajeti, pa Slovak. Gospa, ki v fotelji sedi in zdeha, je Madžarka, postrežkinja, ki odnaša ponočno posodo, pa je Slovačinja.« Gospodarska premoč Nemcev v Avstriji je bila velika. L. 1905. so imeli Nemci v Avstriji 386 hranilnic. Vloge so znašale 2 milijardi 985 milijonov 922.107 K, rezerve 244 milijonov 800.461 K. Vsi drugi narodi Avstrije pa so imeli 169 hranilnic. Vloge so znašale 644.891.529 K, rezerve pa 33 milijonov 799.160 K. Nemci so imeli 217 hranilnic več, dve milijardi 341 milijonov 30.478 K več in 11.021.301 K rezerv več. Avstro-ogrška banka je imela v Cislaitaniji leta 1902. prometa 48.522.43 milijonov kron. Nemci so imeli od tega 41.599.34 milijonov kron, torej 91%.

B. K državno legitimiranemu ponemčevanju pa je še prišlo privatno. Nebroj privatnih društev se je spravilo na poprusenje Spod. Štajerja. Direktiva je šla iz Nemčije. V prvi vrsti moramo omeniti nemški »Šulferajn«. Do 1907. leta je postavil med štajerskimi Slovenci 17 lastnih šolskih poslopij, za 26 šol je

dal podporo pri zidanju, 13 šol je vzdrževal sam, otroških vrtcev pa 6. Ni bilo večjega kraja na Spod. Štajerju, kjer ne bi bil šulferajn kazal svoje pogubosno delovanje. Čez 100 šol je gmojno podpiral. Od šulferajna blagoslovljeni kraji so bili: Sladki vrh, Čeršak, St. Ilj, Maribor, Krčevina-Leitersberg, Radvanje, Razvanje, Polbreže, Tezna, Studenci pri Mariboru, Pekre, Marenberk, Muta, Vuzenica, Brezno, Vuhred, Sv. Ožbald, Račje, Svečina, Kaplja, Zgor. Kungota, Breg pri Ptuj, Ormož, Ljutomer, Sv. Lenart v Slov. goricah, Slov. Bistrica, Pragersko, Pikel pri Poljčanah, Gaberje pri Celju, Štore, Vojnik, Laško, Hrastnik, Sevnica, Brežice, Polzela, Velenje, Šostanj, Slov. Gradec, Konjice, Vitanje, Rogaska Slatina in Rogatec. V teh krajih je deloma na lastno iniciativno ustanovil šole, ali pa delal na to, da je z njegovo podporo postala šola čisto nemška. V te šole je lovil slovenske otroke z judeževimi groši. Kupoval je otrokom obleko, šolske potrebščine in dajal tudi hrano. Kakor hitro je ustanovil v kakem kraju svojo šolo, je gledal na to, da je šola kmalu prevzela deželna uprava. Če so kje hoteli ustanoviti utrakvistično šolo, je prišel hitro šulferajn s ponudbo, da prispeva toliko in toliko tisočakov za zidavo, če bo šola nemška. Mnoge občine so se dale od judeževih grošev preslepiti. Če šola ni napredovala, če je bilo premalo otrok, je to nemško šolsko društvo naselilo v takem kraju iz raznih sirotišnic nemške, deloma ponemčene otroke, jih dalo na hrano raznim strankam, da so otroci obiskovali nemške mušičnice, in strankam dobro plačali. Dohodki šulferajna so znašali 1½ milijona kron letno, in je imelo društvo v zadnjih letih 200.000 članov. Roseggerjev sklad je prekoračil vsoto 3 milijonov. Ta sklad so porabili v veliki meri za nemško šolstvo na Spod. Štajerskem. Poučevali so na teh šolah samo v nemščini, četudi otroci niso razumeli nič nemški. Značilno je, kar je pisal nemški nadučitelj šulferajnske šole v Hrastniku vodstvu šulferajna: »Sramota je, siliti otroka v zavod, kjer ne razume učiteljskega, otrok pa ne učitelja. Splah pa ni v Hrastniku nobenega Nemca razven mene.« Prvo, kar je moral otrok, ki je to šolo obiskoval, se naučiti, je bilo: »Ich bin ein deutscher Bub! Ich bin ein deutsches Mädchen!« Naučili se otroci niso nič: samo nemškega duha so se navzeli. Leta 1913. je izdal šulferajn za nemško šolstvo na Spod. Štajerskem 180.525 K. Na občnem zboru nemškega šulferajna leta 1908. v Celovcu se je vobče povdarjalo, da daje šulferajn največ denarnih sredstev za nemške šole na Spod. Štajerju. Pri otvoritvi nemške šulferajnske šole v Peklu pri Poljčanah je neki govornik na vprašanje: »Kaj je nemški šulferajn na Štajerskem storil?« odgovoril: »Nemškemu šulferajnu se imamo zahvaliti, da prebivajo Nemci še splah na Spod. Štajerju.« To društvo pa je vobče podpiralo šolstvo, obrtno, trgovsko, industrijsko, podpiralo je nemško godbo, ustanavljalo razne dijaške dome, razna zavetišča, dajalo razne podpore, štipendije itd. Denar so nabirali tudi v nemškem rajhu. Izdajali so razne letake, brošure, razglednice, koledarje v velikih nakladah. V teh spisih in knjigah, ki so bile namenjene tudi mladini, so potvarjali resnico in navduševali bralce za svoje zveličavno nemstvo.

Ravno tako intenzivno je delovala »Südmarka«, ustanovljena leta 1889. samo za slovenske pokrajine. Ta pa je podpirala nemško kmetijstvo, obrtništvo in trgovstvo, dajala poceni posojila, ustanavljala knjižnice, dijaške dome, nemške domove, dijaške kuhinje, sistematično naseljevala v slovenskih krajih nemške otroke, naseljevala nemške obrtnike, trgovce in kmete, skrbela, da so prišli iz šole izstopivši otroci k nemškim mojstrom, v nemške službe in nemške trgovine, ustanavljala nemške hranilnice in posojilnice ter prirejala slovenske tečaje za nemške uradnike. Izdajala je celo svoj »Wegweiser« vsako leto in priporočala nemške tvrdke na Spod. Štajerskem. Imela je svoje sirotinske naselbine in pospeševala nemško turistikto. Od leta 1906. dalje je začela Südmarka sistematično kolonizirati nemške kmete iz Nemčije, večinoma protestante, ker so bili ti narodno bolj zanesljivi.

Leta 1906. je kupila Südmarka prvo večje posestvo v St. Ilju v meri 200 oralov — takozvano Krumholcovo posestvo. Na to posestvo je naselila 3 nemške kmete z 26 osebami. To naseljevalno delo se je nadaljevalo po severozapadnem delu Slov. goric. Najbolj je naseljevala Südmarka švabske protestante z mnogimi otroki po St. Iljski fari, pa tudi v sosednjih občinah, kakor v Čirknici, Dobrenju, Pesnici, Kaniži, Vrtičah, Spod. in Gor. Kungoti, Svečini in St. Juriju ob Pesnici. V 8 letih je Südmarka naselila okoli St. Ilja 40 nemških protestantskih rodbin s 300 osebami. Od Slovencev se je odkupilo 1500 oralov zemlje. Samo za St. Ilj so dali približno 1 milijon kron.

Naseljevali so tudi v marenberški okolici; samo da so tu naseljevali nemške Švabe iz Banata, okoli St. Ilja pa večinoma Švabe iz Württenberškega. Najbolj je bil Nemcem trn v peti St. Ilj, ker je bila ta občina edino slovenska od Spielfelda do Maribora, in je še tu bil slovenski življenjski najmočnejši. Strniti so hoteli nemški Srednji Štajer z nemškim otokom Maribor. Preplačevali so posestva in dajali za oral neverjetne vsote. Slovenska posestva so bila žalibog jako zanemarjena in po večini zelo zadolžena. Nemarščina, zapravljivost in alkohol so tukajšnje Slovence uničili. V 70. letih, ko so začeli ustanavljati posojilnice, so najemali Slovenci visoka posojila, letine so bile pozneje slabe in niso mogli dolgov plačevati.

Vse ponemčevanje delo pa je vodil nemški narodni svet, ki je bil dolgo časa pod vodstvom ormoškega odvetnika dr. Delpina. Nemški narodni svet je bil država v državi. Včasih bi se bila državna oblast rada kaj ukrenila Slovincem v prid, pa nemški Narodni svet ni tega pustil. Imel je pa ta-le načrt: 1. Nadzorovati kupovanje in prodajanje zemlje in poslopij, 2. nastavljanje nemške uradnike, kadar je kakšna služba prazna; imel je vedno v razvidu imena vseh prosilcev in nasvetoval vedno najposposnejšega; 3. zasledovati delovanje nasprotnikov; 4. podpirati nemške trgovce in obrtnike in vplivati na to, da Nemci najemajo samo nemške zdravnike, odvetnike in bilježnike; 5. preosnovati vsa društva v strogo narodnem duhu; 6. skušati pridobiti za narodno delo vse organizacije, somišljenike in zlasti imovite posestnike; 7. ustanavljati podružnice obrambnih društev, kjer jih ni, in podpirati že obstoječe; 8. skrbeti za to, da Nemci najemajo samo nemške posle obojega spola, nemške delavce in obrtnike; 9. posredovati pri sklepanju zakonov v narodnem smislu. To delo so izvrševali z železno vztrajnostjo. Njih geslo je bilo: »Arbeit, Arbeit ohne Ruh! Taschen auf und die Fäuste zu!« — Pa tudi druga društva, celo inozemska, so delala za ponemčevanje Spod. Štajerskega. — Imeli so takozvano »Deutschösterreichische Beratungsstelle für Wohlfahrtspflege«, ki je delala posebno na socialnem in higijeničnem polju. Nemški vseučiliščniki so imeli svojo »Vereinigung der deutschen Hochschulverbände« za ponemčevanje Slovencev. Na Dunaju je bila osrednja pisarna za nemško osvojevalno delo v Avstriji. Bilo je kakor bi vse peklenške spustili na nas. Bili smo pripetli na nemstvo. Uživali smo samo to, kar so nam Nemci prežvekovali. Nemška mesta v rajhu, razna nemška društva so prevzela kumstvo nad nekaterimi slovenskimi pokrajinami, občinami in kraji, kateri so jim bili posebno pri srcu.

Ne pozabimo tiska! V svojih listih so nas Nemci strahovito zmerjali, obrekovali in napadali. Vsakega količkar narodnega Slovence so postavili ti listi na pranger, kazali za njim kakor na izvržek človeštva. Pisali so o Slovincih kot ljudozrcih, ki niso vredni imena človek. Najgrša lista sta bila v tem oziru »Marburger Zeitung« in »Cillier-Wacht«. Celo milega našega slovenskega jezika so se posluževali ter v grdi spačeni mešanici pisal: »svo-jega Štajerca«, da so nam ubogo ljudstvo zapeljevali. »Štajerc« je pisal skoraj 15 let s satansko hinavščino. Za svoje grde namene ni mogel boljše pisati. Hvali je nemško kulturo, priporočal gnili mir, opozarjal, da se imamo Nemcem za vse zahvaliti ter da nam oni prinašajo denar in pravo kulturo.

(Konec prih.)

šal vedno več škodovati kakor kristiti?

Ah, pravice ni na svetu! Niti najmanj, ker sicer bi vse to moralo biti drugače.

Moja duševna ubitost napreduje, vsaki dan je slabše. Nobenega veselja do dela, do učenja, do družbe, sploh do nobene stvari...

Castellana, 8. maja 1917.

Jutri me zapusti Mate. Kakor vse kaže ni to navadno premeščenje v Sulmono, ampak to je prvi korak na poti v srbsko armado. Da bi mogel iti z njim! Ne bom tud! jaz miroval tako dolgo, da dosežem isto.

Sicer gre vse po navadi! Madžari in »tutti quanti« si menda razbijejo glave, kam pojde Mate; ako so malo pametni, lahko slutijo pravi namen. Moje razpoloženje precej enako, zdaj bom poskusil metodo dela s silo! Pa res ni mogoče, da bi bil vsaj malo dobre volje, ko je vse v naravi tako lepo, ko so tako krasni hladni večeri, ko se širijo prsa ob vdihavanju svežega zraka, pa

moram biti zaprt, pa moram biti tu sam, daleč od svoje ljubljene... Da bi bila pri meni vedno, vedno, da bi jo mogel priviti k sebi in jo poljubiti pristrčno, iskreno, dokler je pomlad, dokler je še mladost tu. A tako daleč si, duša ljubljena...

Na bojiščih v toliko novo, da so Francozi in Angleži zopet začeli, da tudi Nemci delajo protinapade, a odbiti so s strašnimi izgubami. — V Rusiji se ni posrečila nakana ekstremistov strmoljaviti Miljukova in provizorično vlado. Ta prokleti od Nemcev podkupljeni Žid Lenin (recte Goldberg!) dela zgago. Ne razumem, zakaj ga ne vržejo in zaprejo k podganam!

Castellana, 9. maja 1927.

Zapustil me je prijatelj in ostal sem sam, ker zdaj ni tu nobenega več, s katerim bi se tako razumel. Da bi mu bila sreča mila in da bi mu jaz mogel kmalu slediti!

Castellana, 12/5. 17.

Premišljujemo, ugibamo, čakamo, a vendar je, kakor da bi tavalj v temi. Ničesar jasnega, stalnega...

kot da se res hoče tu za temi zidovi uničiti življenje, kakor mora ježi na nas ta nesvoboda, nejasnost, tisto težko pričakanje...

Castellana, 13. maja 1917.

Ne pomaga nič, treba čakati in imeti trdne živce. Dneva in sploh časa se ne da preskočiti — in dokler ne pride pravi čas, ni rešitve iz tega življenja! Da si dajo Italijani dopovedati in da dovolijo premeščenje v srbsko armado. Vriska! bi skoz Castellano pri odhodu!

Ko bi pri vsej tej mizeriji dobil vsaj mnogo pošte, a po štirinajst dni ne pride niti kartica!

Na bojiščih noče priti nikjer do posebne odločitve. Ne vem, na kaj čakajo Italijani! Morda na lepo vreme... Čudno je vse to — a kdo naj razume to svetovno politiko.

Castellana, 17. maja 1917.

Zdi se mi, da se bližamo prepadu, v katerem bomo poginili. V Rusiji je taka zmešnjava, da se več ne spoznam v njej; moške, ki so stali na braniku domovine, so mo-

rali iti — Gučkov, Miljukov, in prišli so na krmilo socialisti. Ti bodo sedaj zvrnili Rusijo v prepad. Morda ni več rešitve zanj, tako pade v vodo tudi naša stvar, stvar Jugoslovenstva! Ti ljudje so menda pijani od svobode — v tej pijanosti ne vidijo velike nevarnosti, ki preti njihovim domovini. Gotovo niso brez podlage besede, ki jih je rekel minister Kerenski: Tovariši, vojaki in častniki, ne vem, kaj mislite v okoliš, a vem to, kar se misli tu. Morda ni daleč dan, ko se bomo mogli dovolj preskrbeti s kruhom in municijo, a vse to ni krivda tistih, ki so pred dvema mesecema prevzeli nase odgovornost, da branijo čast države. Rusija bo lahko imela odločilen delež v svetovni zgodovini, če bo pokazala, da so njene ideali pravični in da je njena demokracija dovolj močna, da vzdrži proti vsakršnemu napadu. Toda za to, da doseže ta cilj, je treba organizacije in potrpežljivosti.

Tovariši! Dolga leta ste trpeli močje, zakaj ne bi mogli potrpeti še

sedaj? Svobodna ruska država ni — narod upornih sužnjev. Manjka mi sil, zapuščam me prejšnji pogum, ne vem... ali je ruski narod narod nediscipliniranih sužnjev ali državljanov, zvestih si lastne odgovornosti in v vrednih ruskega naroda. Pravijo, da ni več treba pomagati fronti, ker se tam bratijo s sovražniki. Ali se bratijo tudi na drugih frontah?... To je dovolj. Naša sreča, ako gleda ta mož prečrno; a danes se tudi meni zdi vse izgubljeno! Bratijo se s sovražnikom. Prokleti mi!

Dočim je na zapadni fronti že zopet precej časa mir, so začeli Italijani z ofenzivno dne 14. t. m. Poročilo z dne 16. maja objavlja cvetočitev Kuka, Zagore in Zagomile — 3375 ujetnikov, med temi 98 častnikov. Zdi se mi, da bodo zopet le delni uspehi, ker Italijani niso zmognili, da dosežejo kaj večjega! Videli bomo, upajmo, da je to le začetek. — Drugače se počutim zelo, zelo slabo. Zdrav nisem. Potrt, pobit — skoraj da ni več veselja do življenja! (Dalje prih.)

Kronika.

Gorica. Sledeči sestanek se vrši dne 29. maja ob 20. uri. Obvezna udeležba za vse članke radi važnih zadev. Odsotne bodem črtal iz imenika!
»Devina«. Sestanek v soboto, dne 26. maja 1928 ob 8. uri zvečer. Strogo obvezno.
Glavar.

Zopet strašilo. Že smo skoro pozabili na sramoto, ko so nam hoteli vsiliti brez našega odobranja netunjske konvencije, a so jih na odločen nastop celokupnega naroda morali umakniti. Mislili smo, da so naši vlastodržci vendarle enkrat upoštevali ljudsko voljo in za večno pokopali nesramne laške zahteve po naših trdnih tleh. A pokopani mrlič je prišel zopet strašiti, ker ga je beograjska gospoda prebudila od mrtvih. V ministruju je sprejem netunjskih konvencij gotova stvar in so fašisti zopet pritiskali na našo slabotno vlado, ker se jim v Grčiji po Venizelosovem nastopu izpodmikalo tla in ne morejo živeti, če ne spletarijo po Balkanu. A vlastodržci se motijo, če mislijo, da bodo kar čez noč utihotali sramotne judežve dogovore v naše življenje. Če oni nimajo smisla za narodno čast, ga imamo mi in z nami celokupni narod. Z narodom pa se ne bodo dolgo igrali kakor z nerazsodnim otrokom. Oni so odvisni od naroda, a narod prav nič od njih. Zato kličemo Beogradu v zadnji uri: Čuvajte se in mislite na narod, ki sta mu poštenje in čast več kakor pa Mussolinijev ali Bodroverov prijazni nasmešek! Narod ne potrebuje takih varuhov, ki ga obkledajo pred svetom s sramoto in suženjstvom, narod bo znal sam čuvati svojo nacionalno čast!

Kriza v ljubljanskem gledališču. Inspektor Čekič si je ogledal Bled in gledališče ter odšel v Beograd. Pravijo, da je vse uredil in da je vse v redu. Mi pa vprašamo upravo in gospoda Čekiča:

1. Kaj je s fondom, ki se steka iz rednih gledaliških dohodkov ter se vodi baše pod imenom: Fond ljubiteljev gledališča? Kdo prejema denar iz tega fonda, v kakšno svrhu in koliko?

2. Ali je res, da je prejela članica operete poleg visoke mesečne plače do devet tisoč dinarjev prispevka za nabavo toalet, medtem ko so bile podobne upravljene prošnje posameznih mnogo slabše plačanih članov opere in drame kratkoma odbite?

3. Kdo je skrivnostna oseba, ki »vodi« železa in leta gospodarstvo in finance gledališča in se spretno skriva zdaj za širši, zdaj za ožji hrbet, ko je vendar znano, da od ministrstva imenovani upravniki niso niti gospodarski, niti umetniški strokovnjaki, temveč imajo edino kvalifikacijo, da so pristaši vladnih strank? Ali je teh skrivnostnih oseb morda celo več?

4. Koliko so porabili v zadnjih letih na potnih stroških upravniki in

koliko umetniško osebje? Kakšne državne in umetniške posle imajo ti v Berlinu in sploh v Nemčiji?

5. Zakaj se ne izvede temeljita revizija gledališkega gospodarstva zadnjih let?

Abonent.

PRIPRAVE ZA PROSLAVO DESETLETNICE NARODNEGA OSVOBOJENJA.

Čehoslovaška republika se pripravlja že dalj časa z veliko vnemo, da dostojno proslavi desetletni jubilej svoje svobode. Proslava bo trajala vse letošnje leto, njen program je ogromen in skrbno ter krasno izdelan in doseže vrhunec 28. oktobra. Vršili se bodo po prostorni državi kongresi in ljudska zborovanja; v spomin na dan, ko je izšla izza gore muk in trpljenja živa svoboda, se bo javno odkrilo več spomenikov in arhitektoničnih stavb. V zavesti velike pomembnosti tega jubileja je vlada odredila, da se vse to praznuje vse leto z veliko svečanostjo.

Vsako ministrujo bo doprinešlo za svoj resort nekaj pomembnega, kar bo povzdignilo ugled republike kar najvišje. Prosvetno ministrujo gradi prosvetne hrame, saobračajno nove proge in kolodvore, finančno se pripravlja, da poviša plače uslužbencem in likvidira njihove dolgeve. Prireajo se različne razstave, za kulturne delavce se določajo posebne nagrade, za umetnike izdatne podpore, siromakom se dele lepe miloščine. In vse to iz razloga, da v čehoslovaški republiki deset let po osvobođenju ne bo nihče nezadovoljen in bo vsak z odprtim srcem in z odkrito in navdušenjo radostjo proslavljal jubilej ujedinjenja naroda.

Po naših mislih — a ne po mislih beograjske vlade — praznujemo tudi mi letos prvi večji praznik našega osvobođenja. Bog ve, če je pa tudi res? Nikjer ne vidimo niti najmanjše priprave, ki bi nas spomnila na jubilej. V Beogradu se pletejo iz dneva v dan stare spletke in intrige. Ministri se oklepajo svojih stolčkov, parlament se valja v primojduševskih, rovtarskih orgijah, zunaj pa čaka sestrano uradništvo na boljši košček kruha, ki ga za praznik z vso pravico pričakuje, od davkov izmogan ljudstvo preklinja — vlada se skriva potuhnjeno, kakor se je v zadnjem času potuhnil g. Bodrover.

No, če se je potuhnil sam gosp. Bodrover in se je g. Marinković pričel obnašati kakor nekdanja delfinska Pitija, pa že vemo, pri čem smo. Desetletnico našega osvobođenja in ujedinjenja bomo pač proslavili na ta način, da bodo naši famozni ministri zamenjali stolčke; kulminacija proslave bo pa tičala v ratifikaciji netunjskih konvencij. Ljudje, kaj hočete še lepše proslave? Veselite se — sveto leto je tu — radujte se!

Svitanje nettunjskih konvencij. G. Bodrover se je povrnil iz Rima in je prinesel s sabo pečat, s katerim bo

L. Mikuš

Mestni trg šte. 15.

TVORNICA DEŽNIKOV.
Zaloga sprehajalnih palic.

končno veljavno signaliziral nettunjske konvencije. Fašistom že raste greben in so že pričeli s komolci dregati okrog sebe. Ker bodo po odobritvi konvencij kolikor toliko gospodarji naše premočne države, so že pričeli prakticirati in se urediti v sigurnem nastopu napram novosvojenim barbarom. G. konzul Castagnetti v Splitu se je prvi ojunačil, zavedajoč se svojih pravic, ki mu pripadajo po nettunjskih konvencijah, je odločno zahteval od lastnika kina, naj ne igra nekega ameriškega filma tako dolgo, dokler ga italijanski konzulat ne cenzurira. Vidi se, da se fašisti že zavedajo moči, ki jo jim naša vlada ponuja v ponižnih, hlapčevskih dogovorih, o katerih pa — hvala Bogu! — mi ničesar ne vemo in tudi ne bomo hoteli vedeti. Mogoče pa je, da pride danes ali jutri g. marchese Gavotti v naša uredništva, da prevzame cenzuro nad našimi listi. Pod sedanjo vlado lahko kaj takega pričakujemo in nazadnje se nam ne bo treba niti čuditi.

Dr. G. PICCOLI

lekarnar v Ljubljani

prilaga pri zaprtju in drugih težkočah želodca svojo preizkušeno
ŽELOČNO TINKTURO.

Umesten apel. Pred poletno sezono je letos naslovila Narodna Odbrana v Beogradu apel na naše imovitejšje kroge, naj nikar ne posejajo tujih letovišč in kopališč z ozirom na našo splošno gospodarsko krizo in jim priporoča za letovanje naše kraje, ki prav nič ne zaostajajo za tujino in jo še celo prekašajo. Kdor pa gre kljub apelu v inozemstvo, naj se ga javno ožigosu kot človeka, ki zavestno škoduje domovini. Javnost mora družabno in splošno bojkotirati takega človeka, ki pospešuje polom narodne imovine. Ta apel prenašamo tudi na naše ljudi, ker je tudi med nami dosti takih škodljivcev, ki so jim naša kopališča in letovišča prerovtarska in kar nič ne spadajo k namišljenemu bon-tonu. Take ljudi si hočemo kljub njihovu visokemu družabnemu položaju dobro zapomniti in javno klicati na zagovor, da jih narod spozna in ve, kdo pospešuje krizo in pomaga, da narod od dneva do dneva strmoglavlja v vedno večjo gospodarsko propast.

Tivoli. Otroci brblja to ime v vozičku in si misli same lepe misli; mladenka in fant ga izgovarjata v spominu na sladke urice prve ljubezni in prvega sestanka; starček počiva v njem in sanja o njem. Tivoli, ponos in krasota slovenske Ljubljane, vreden himne našega največjega pesnika, ki se še ni rodil in še ne vemo, s čim bi naš park primerjal. A kako prazno, brezpomembno ime nosi! Ves je naš in slo-

venski, a nima na sebi nič slovenskega. Če zaznajo zanj Lahi, ga pridejo odrešiti, ker je ves njihov in je Slovincem samo v sramoto. Ime, ki ni ime in je bil čudne pameti tisti, ki ga je ob beki Ljubljani krstil tako. In se nam posmehujejo in visoko cenijo našo narodno zavest... Ob desetletnici naše svobode se naj zganimo naši mestni očetje — lepo prosimo. Pa naj pri tej priliki krstijo našo lepoto in naš ponos z imenom, ki ga zasluži po božji pravici. Imamo dosti mož, dosti prekrasnih imen, s katerimi bi se naš park ponašal in živel v čisti in neizkaljeni slavi. A tako samo godrnjamo in ne moremo vsled hudih misli uživati krasote našega miljenca. Mestni očetje so na svojem mestu in če nam ustrežejo, bodo ustregli vsem in bodo pustili Tivoli tja, kjer so tla in podnebje ugodna samo za Tivoli.

VEDNO PO STAREM TIRU...

Komaj se je nekoliko potlačila afera z ljubljanskim železniškim živilskim skladiščem, kjer je vlada profitirala lepe milijone na račun najsiromašnejših železničarjev, že je na vidiku nova železniška afera, ki pa mora biti po vseh znakih precej umazana, ker je v njo menda zapleten sam režim. V Batajnici je »izginilo« na nepojasnljen način za 4 milijone blaga iz centralnega skladišča. Precej verjetna je domneva, da ta zadeva tangira tudi vlado in njene partijske agitatorje. Radi tega se režim prizadeva, da bi afero na svoj način potlačil. Aretirani Ivan Stefanič je priznal svojo krivdo in izdal svoje skrivce. Vsekakor vlada veliko zanimanje za prihodnjo sejo narodne skupščine, kjer bo poslanec dr. Milan Kostić razkril vso umazanost cele zadeve, ki jo hoče vlada spraviti z dnevnega reda. Vidi se, da nikakor ne moremo priti s starega tira, ker je korupcija tam doli presilna, da bi jo mogli ljudem izriniti iz krvi in mesa. Naj se kujejo še tako drakonični zakoni proti tej, gotovim elementom priljubljeni sramoti, vendar ne pomagajo prav nič, ker vsi ti zakoni niso potekali iz srca in iz pravega prepričanja. Dokler ne udari prava pest po naši pravo mesto, pač ne smemo pričakovati, da bodo izginile sramotne afere z našega dnevnega reda.

Sovraštvo proti politično drugače orientiranemu državljanu je preje razorovalno, kakor gradilno. Današnji rod ni vreden svobode in samostojnosti, zato mu je odločeno, da bodi gnoj za setev, katero bodo želi boljši in globokoumnejši rodovi za nami.

Tužni glasi.

Vsakdanja prilika. V Milanu se vrši sejm, ki ga je aranžirala fašistična razboritost prav po svojem receptu. Človek bi se ne obregnil ob to prireditelje, ki je po imenu popolnoma gospodarska in menda celo internacionalna. In šel bi mirno tudi mimo nemškega doslednega bojkota, da se Lahi niso spet poslu-

žili svojega starega in nesramnega trika, s pomočjo katerega hočejo na vsak način zavojevati »zasluženo« Dalmacijo. Ne izgube niti najmanjši in najnedolžnejše prilike, da ne bi pred svetom manifestirali za priključitev Dalmacije materi Italiji. Dobro so poznane vse njihove manipulacije in potuhnjene naklepi, s katerimi hočejo na vsak način zainteresirati nepoučeno inozemstvo o pravičnosti svojih svetih zahtev. Ni čudo, da so izkoristili tudi milanski sejm, kjer s skrajno nesramnostjo potiskajo ubogo Dalmacijo v ospredje. Z bombastičnimi, samo italijanski pameti lastnimi besedami in slikami so odkrili poseben oddelek za Dalmacijo s strašnimi napisi, ki pa se jim mora človek smejeti zaradi njihove prenapete, otroške domisljivosti. Ne zdi se nam vredno, da bi jih omenjali, kakor je tudi vse sejm za naša popolnoma brezpomembna. A pribiti moramo dejstvo, da je tam razstavil svoje blago edini Dalmatinec, ki je znan pri nas zaradi usiljive reklame, ki jo vidimo še sedaj skoro po vseh mestnih in še bolj podeželskih prodajalnih in gostilnah. Je to znani Vlahov iz Zadra in njegov proslavljeni »maraschini«. Vsaka beseda je odveč in naš človek bo vedel, da Vlahov pač ne spada nikamor drugam kakor na mesto, kjer se šopiri zdaj kot reprezentant neosvojenega Dalmacije in kategorično odklanja Jugoslavijo.

Stereoskop za plastično gledanje

v žepni obliki kaže presenetljivo različno originalne akte, krajevne slike, kakor: Ceylon, Amsterdam, Pompeji, Praga i. t. d.

Razpošilja:

Novinski biro, Ljubljana, Šelenburgova 7/II.

Cena aparatu z 10 dvojnimi slikami 90 Din.

Nadaljne serije slik po 85 Din.

Poštnine prosto.

EKSPORTNA HIŠA

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

trgovina z galanterijo, drobnarijo, nogavicami vseh vrst, pleteninami, vezninami ter različni potrebščinami.

Posebni oddelek za igrače.

Na drobno! Na debelo!

OCARINJENJE

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Račun pošt. hran. št. 10.771

Ustanovljeno leta 1861.

Telefon interurban št. 2933

L. M. Ecker sinova

Ljubljana, Slomškova ulica št. 4

Stavbno, galanterijsko in ornamentno kleparstvo. — Izvrševanje lesno cementnih streh. — Pokrivanje s strešno lepenko, naprave strelovodov.

Oblastveno koncesijonirana vodovodna instalacija.

Zasnove sanitetnih in kopalnih naprav in oddelek za centralno kurjavo.

Amerikanska strojna olja
cilindrska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za milarne i. t. d.

„OLEUM“
družba z o. z.

LJUBLJANA

TELEFON ŠTEV. 910.

SPOMLADI

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in kakor nove, zato pustite iste kemično čistiti, barvati, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA

POLJANSKI NASIP 4—6.

Sprejemališče: ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 3

Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna. Cene zmerne.

Knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek, Celje

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi predmeti. Zaloga vseh tiskovin za urade in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov,

risank in risalnih skladov.

Malinovec, Orangeade, Citronade

in ekstrakte za kraherle

izdeluje v najfinerih vrstah

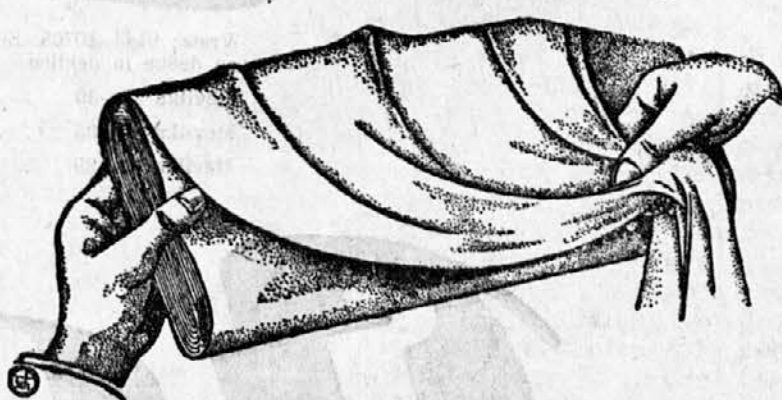
in prodaja po zmernih cenah

„ALKO“, tvornica konjaka, likerja, ruma

in sadnih sokov

LJUBLJANA

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

Velika zaloga
češkega in
angleškega
sukna

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

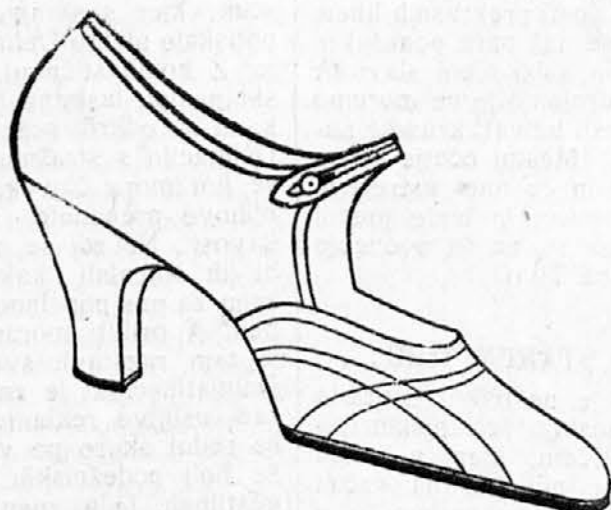

je najmoderneje urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprejstejšega do najmodernejšega. — Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

UDOBNOST VSEM

Vrsta: 4155-10225 Ženski čevlji iz najboljšega lanenega platna v sivi, beli in drap barvi

Din 85^{.-}

Vrsta: 6145-10635 Ženski čevlji iz lanenega platna z nižjo peto, sivi, beli ali beš

Din 85^{.-}

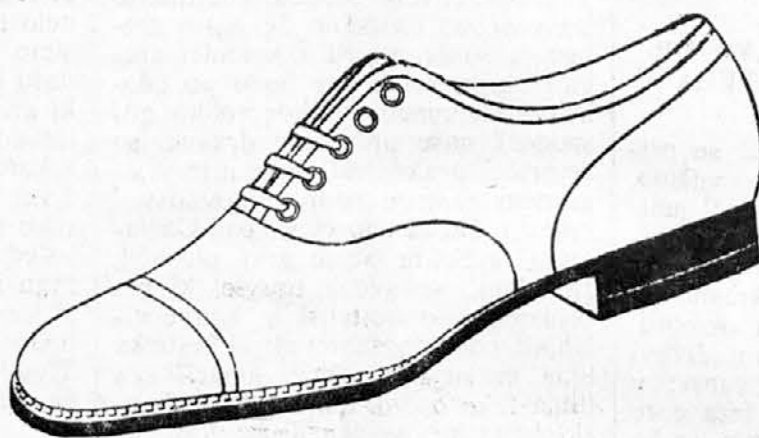
Vrsta: 3135-60702 Ženski čevlji z nizko peto za starejše dame, črni ali sivi

Din 85^{.-}

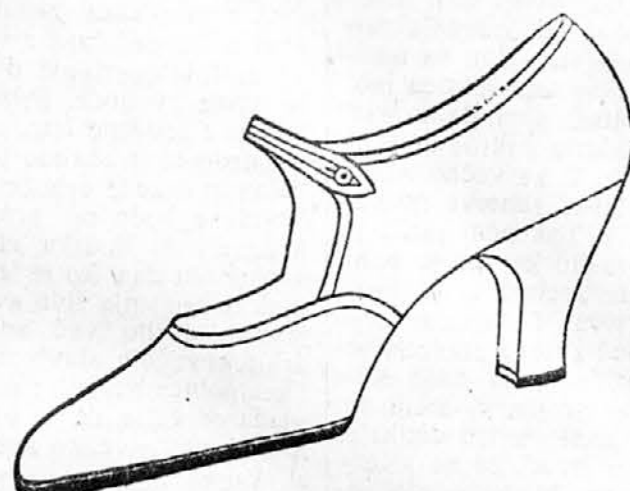
Vrsta: 4138-10076. Teniš čevlji z vulkaniziranimi podplati iz sive gume za gospode
za dame

Din 99^{.-}
Din 89^{.-}

Vrsta: 1137-10902. Moški čevlji iz najboljšega angleškega platna, sivi ali beli

Din 129^{.-}

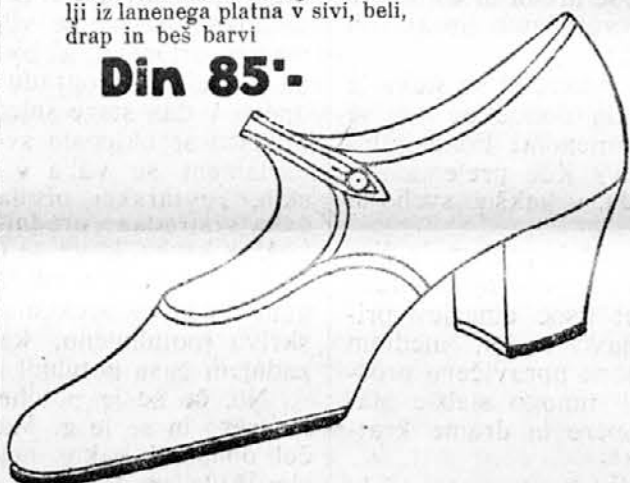
Vrsta: 4155-12202. Čevlji iz lanenega platna brez okrasa v sivi barvi

Din 85^{.-}

Vrsta: 5155-10435. Elegantni čevlji iz lanenega platna v sivi, beli, drap in beš barvi

Din 85^{.-}

Vrsta: 6145-60702. Praktični čevlji iz lanenega platna z nižjo peto brez okrasa v črni in sivi barvi

Din 85^{.-}

Vrsta 4138-20079. Čevlji za vsakega, pripravljeni za šport, izlete in dnevno uporabo. V vseh velikostih in barvah, bele, sive in črne.
Moški in ženski
otroški

Din 69^{.-}
Din 49^{.-}

Vrsta: 9143-10708. Elegantni platneni čevlji za dečke in deklice

številka 26-30 **Din 59^{.-}**
številka 30-35 **Din 69^{.-}**
številka 36-39 **Din 79^{.-}**

Te čevlje dobite v naših podružnicah in pri sledečih tvrdkah:

JULIUS HAUS, ODŽACI
MILIVOJ RADIN, VEL. KIKINDA
BOGDAN MIŠKOVIĆ, BANJALUKA
SMAIL RAPIĆ, PRIJEDOR
MIHAILO VIRETA, BITOLJ
S. MIŠKOVIĆ, ZAJEČAR
N. SPASIĆ, KNJAŽEVAC
A. RICHTMANN, SISAČ
MATE ŽUPAN, CRIKVENICA
ANTE KOLAČEVIĆ, GOSPIĆ
ČURKO I NOVAK, VINKOVCI
JEFTIĆ I TODOROVIC, VALJEVO
MILOVAN RISTIĆ, SIN, ČUPRIJE
SAMUEL KLIMPEL, BRČKO
BRACA RAJKOVIĆ, KRŠEVAC
BORISAV ANTONIĆ, ŠABAC
BRAČA GJURIC, CETINJE
JOVICA SUBIC, SRBOBRAN
ALOJZ DROFENIK, CELJE
VILIM KOHN, NAŠICE
ZLATKO STEINER, PETRINJA
A. M. ALTARAC, JAJCE
STIPAN DELIĆ, MAKARSKA
A. ARBANAS, VIROVITICA
MAVRO HAAS, S. POŽEGA
R. JEZDOVIC, UŽICE
JOSIP MILLER, NOVA GRADIŠKA
LAZAR BALOBANOVIĆ, ŠTIP
CIRA KALKAŠLIJEVIĆ, STRUMICA
ANDRIJA MADOKIĆ, STARI BAR

Rado